

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Мін'юст
вул. Архітектора Городецького, 13,
м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Міністерство енергетики України

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 02 лютого 2021 року № 4194/1/1-21 (до звернення Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг від 26 січня 2021 року № 04-17/12-2021/20732) у Міністерстві юстиції України здійснено правову експертизу проекту Закону України «Про внесення зміни до розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо особливостей покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів та встановлення фіксованих цін на електричну енергію для побутових споживачів» (реєстраційний № 4610 від 19 січня 2021 року), поданого народними депутатами України Королевською Н.Ю. та ін. (далі – проект Закону), та у межах компетенції повідомляється.

Вважаємо за необхідне зазначити, що позицію стосовно підтримки чи непідтримки законопроекту, ініційованого народними депутатами України, має висловити Міністерство енергетики України, як орган, який визначено відповідальним за підготовку проекту експертного висновку Кабінету Міністрів України до вказаного проекту Закону.

Водночас під час визначення позиції щодо підтримки або непідтримки проекту Закону в межах підготовки проекту експертного висновку Кабінету Міністрів України до проекту Закону Міністерство юстиції України пропонує врахувати зауваження до нього, що полягають у такому.

1. Розділом I проекту Закону передбачається доповнити розділ XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринок електричної енергії» пунктом 20¹, відповідно до якого у період з 1 січня 2021 року до 31 грудня 2023 року покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії відповідно до статті 62 цього Закону здійснюється Кабінетом Міністрів України в обов'язковому порядку та з урахуванням особливостей, зокрема у вигляді фіксованої ціни на електричну енергію для побутових споживачів, яка встановлюється пунктом 20^{1.1} цього пункту Закону.

Закріплення на рівні Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) обов'язку Кабінету Міністрів України здійснювати покладення спеціальних обов'язків з 01 січня 2021 року по 31 грудня 2023 року та з урахуванням встановлених законом фіксованих цін не повною мірою враховує інші положення Закону, які регулюють

відносини, пов'язані з покладанням спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку електричної енергії.

Насамперед варто зазначити, що відповідно до положень статей 3, 5 Закону державна політика в електроенергетиці спрямована на створення умов для ефективного функціонування ліквідного ринку електричної енергії та його розвитку, зокрема за принципами, недискримінаційного ціно- та тарифоутворення, що відображає економічно обґрунтовані витрати, а отже механізм покладення спеціальних обов'язків є крайнім заходом регулювання відносин на ринку.

Відповідно до пункту 4 частини третьої статті 5 Закону до повноважень Кабінету Міністрів України у сфері електроенергетики належить прийняття рішення про покладення спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів та умов (порядку) виконання таких спеціальних обов'язків.

Частиною третьою статті 62 Закону визначено, що з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії Кабінетом Міністрів України у передбачених цією частиною випадках та на визначений строк на учасників ринку (крім споживачів) можуть покладатися спеціальні обов'язки.

Пропозиції щодо обсягів та умов покладення спеціальних обов'язків готуються Регулятором з урахуванням вимог цієї статті та подаються до Кабінету Міністрів України після проведення консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

Відповідно до частини п'ятої цієї статті саме у рішенні Кабінету Міністрів України про покладання спеціальних обов'язків на учасників ринку визначаються, зокрема, загальносуспільний інтерес, для забезпечення якого на учасників ринку покладаються спеціальні обов'язки та зміст та обсяг спеціальних обов'язків.

При цьому обсяг та умови виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають бути необхідними та пропорційними до мети задоволення правомірного загальносуспільного інтересу та такими, що створюють найменші перешкоди для розвитку ринку електричної енергії (частина четверта статті 62 Закону).

Тобто визначенню у рішенні Уряду змісту та обсягу покладення спеціальних обов'язків має передувати процедура визначення загальносуспільного інтересу, оцінки таких обов'язків по відношенню до суб'єктів та сегментів ринку електричної енергії на дату покладання таких обов'язків та в кожному окремому випадку, підготовка Регулятором відповідних пропозицій щодо обсягів та умов покладення спеціальних обов'язків з урахування поточного стану справ на ринку, та подальша консультація з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

Варто враховувати, що відповідно до статті 2 Закону цей Закон спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики, зокрема, Директиви 2009/72/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку електричної енергії та про скасування Директиви 2003/54/ЄС.

Відповідно до частини першої статті 3 Директиви 2009/72/ЄС держави-члени можуть покласти на підприємства, що працюють в електроенергетиці, в загальних економічних інтересах, зобов'язання з надання публічних послуг, які можуть стосуватися безпеки, включаючи безпеку постачання, регулярність, якість та ціну

поставок та захист навколишнього середовища, включаючи енергоефективність, енергію з відновлюваних джерел та захист клімату.

Такі зобов'язання повинні бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними, можливими бути перевіреними та гарантувати рівний доступ для підприємств електроенергії Співтовариства до національних споживачів.

У зв'язку з цим варто зазначити, що відповідно до пункту 5 додатку XXVII-А Рішення Ради асоціації між Україною та ЄС про внесення змін і доповнень до Додатка XXVII до Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з однієї сторони, та між Україною, з іншої сторони, затвердженого Законом України «Про Рішення Ради асоціації між Україною та ЄС про внесення змін і доповнень до Додатка XXVII до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» Україна проводить консультації з Європейською Комісією щодо сумісності з положеннями *acquis* ЄС будь-якої законодавчої пропозиції у сферах, що мають бути наближені до законодавчих актів ЄС, перелічених у додатку XXVII-В, до набрання чинності такої пропозиції. Обов'язок проводити консультації стосується пропозицій про внесення змін до вже наближеного національного законодавчого акту, незалежно від юридичної форми такої пропозиції.

У матеріалах до проекту Закону відсутня інформація щодо проведення консультацій з Енергетичним Співтовариством стосовно запропонованих змін до Закону.

2. Розділом I проекту Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про ринок електричної енергії» з метою врегулювання відповідних відносин у період з 1 січня 2021 року до 31 грудня 2023 року.

Також згідно з пунктом 1 розділу II проекту Закону цей Закон застосовується з 1 січня 2021 року.

У зв'язку з цим зазначаємо, що за загально визнаним принципом права закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі. Цей принцип закріплений у частині першій статті 58 Конституції України, за якою дію нормативно-правового акта в часі треба розуміти так, що вона починається з моменту набрання цим актом чинності і припиняється з втратою ним чинності, тобто до події, факту застосовується той закон або інший нормативно-правовий акт, під час дії якого вони настали або мали місце (пункт 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Національного банку України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 58 Конституції України (справа про зворотню дію в часі законів та інших нормативно-правових актів) від 09 лютого 1999 року № 1-рп/99).

Заступник Міністра

Олександр БАНЧУК